

12BÀI KINH SỐ 22
KINH ĐẠI NIỆM XÚ

Mahāsatiṭṭhānasutta

TRƯỜNG BỘ KINH - DĪGHA NIKĀYA

HÒA THƯỢNG THÍCH MINH CHÂU dịch

Hòa Thượng Bửu Chánh – Sư Phước Khoa - Tu nữ Phước Tuệ khai triển

(Dựa trên bài thơ của Ni sư Trí Hải)

A. NHẬP ĐỀ:

Một thời, Đức Thế Tôn
Ngự tại xứ Kuru,
Ngài gọi các Tỳ khuru
Giảng pháp Tứ Niệm Xứ,
Nội dung kinh như sau:
**Có con đường độc nhất,
Khiến chúng sinh thanh tịnh¹
Vượt sâu² nã³, khô⁴ ưu⁵,
Thành tựu được Chánh lý⁶,
Và chứng ngộ Niết bàn⁷,
Đó là Tứ Niệm Xứ.**
Một, quán thân trên thân,
Hai, quán thọ trên thọ,
Ba, quán tâm trên tâm,
Bốn, quán pháp trên pháp
Nhiệt tâm, tỉnh giác, niệm,
Vượt tham ưu ở đời.

B. THÂN BÀI:

I. NIỆM THÂN (14 mục)

Thực hành vào mọi lúc
Tỳ khuru đến khu rừng
Gốc cây, ngôi nhà trống
Ngồi kiết già, lưng thẳng
Và an trú chánh niệm

1. Một niệm hơi ra vào.

Tỉnh giác khi thở vô,
Biết rõ hơi thở vô,
Tỉnh giác khi thở ra,
Biết rõ hơi thở ra,
Biết toàn bộ hơi thở,
Dài ngắn đều biết rõ,
An tịnh hơi thở vô,
Biết rõ hơi thở vô,
An tịnh hơi thở ra,
Biết rõ hơi thở ra,
Như thợ quay thiện xảo
Hay học trò vị này,
Khi quay dài, biết rõ
Khi quay ngắn, biết rõ
Cũng vậy, vị Tỳ khuru
Mỗi hơi thở, biết rõ
Tỉnh giác khi thở vô,
Biết rõ hơi thở vô,
Tỉnh giác khi thở ra,
Biết rõ hơi thở ra,
Biết toàn bộ hơi thở,
Dài ngắn đều biết rõ,
An tịnh hơi thở vô,
Biết rõ hơi thở vô,

An tịnh hơi thở ra,
Biết rõ hơi thở ra
Như vậy, vị ấy sống,
Quán thân trên nội thân,
Quán thân trên ngoại thân,
Quán nội ngoại trên thân,
Quán sự sinh trên thân,
Quán sự diệt trên thân,
Quán sanh, diệt trên thân,
Nhận biết: “Có thân đây”
Tỳ khuru sống Chánh niệm,
Với hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm
Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

2. Hai, quán bốn oai nghi

Khi đi, tuệ tri đi
Khi đứng, tuệ tri đứng
Khi ngồi, tuệ tri ngồi
Khi nằm, tuệ tri nằm,
Khi thân như thế nào,
Biết rõ như thế ấy
Như vậy, Tỳ khuru sống
Quán thân trên nội thân,
Quán thân trên ngoại thân,
Quán nội ngoại trên thân,
Quán sự sanh trên thân,
Quán sự diệt trên thân,
Quán sanh, diệt trên thân,
Nhận biết: “Có thân đây”
Tỳ khuru sống Chánh niệm,
Với hy vọng hướng đến

Chánh trí và Chánh niệm
Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

3. Ba, rõ biết thân hành,

Khi bước tới, bước lui
Khi ngó tới, ngó lui,
Khi co tay, duỗi tay,
Khi mang bát, mang y,
Khi ăn, uống, nhai, nếm,
Khi đại tiện, tiểu tiện,
Khi đi, đứng, ngồi, nằm,
Biết rõ việc đang làm,
Như vậy, Tỳ khuru sống
Quán thân trên nội thân,
Quán thân trên ngoại thân,
Quán nội ngoại trên thân,
Quán sự sanh trên thân,
Quán sự diệt trên thân,
Quán sanh, diệt trên thân,
Nhận biết: “Có thân đây”
Tỳ khuru sống Chánh niệm,
Với hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm
Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

4. Bốn, quán thân bất tịnh (32 thể trước)

Tỳ khuru quán thân này
Dưới bàn chân trở lên
Trên cho tới đánh tóc,
Đầy bất tịnh sai biệt:
Đây là tóc¹, lông², móng³,
Răng⁴, da⁵, thịt⁶, gân⁷, xương⁸,

Tủy⁹, thận¹⁰, trái tim¹¹, gan¹²,
 Hoàn cách mô¹³, lá lách¹⁴,
 Phôi¹⁵, ruột già¹⁶, ruột non¹⁷,
 Dạ dày¹⁸, phân¹⁹, óc²⁰, mật²¹,
 Đờm²², mủ²³, máu²⁴, mồ hôi²⁵,
 Mỡ²⁶, nước mắt²⁷, dầu da²⁸
 Nước miếng²⁹ và nước mũi³⁰
 Dịch khớp³¹ và nước tiểu³²
 Giống như một bao đồ
 Đựng đầy các loại hạt
 Như: hạt gạo, lúa, đậu
 Một người có mắt tốt
 Đổ ra và xem xét:
 Đây là các hạt gạo,
 Đây là các hạt lúa,
 Đây là các hạt đậu,
 Cũng vậy, vị Tỳ khuru
 Quán sát thân thể này
 Dưới bàn chân trở lên
 Trên cho tới đánh tóc,
 Đây bất tịnh sai biệt,
 Như vậy, vị ấy sống
 Quán thân trên nội thân,
 Quán thân trên ngoại thân,
 Quán nội ngoại trên thân,
 Quán sự sanh trên thân,
 Quán sự diệt trên thân,
 Quán sanh, diệt trên thân,
 Nhận biết: “Có thân đây”
 Tỳ khuru sống Chánh niệm,
 Với hy vọng hướng đến
 Chánh trí và Chánh niệm
 Không nương tựa, chấp trước,

Bất cứ gì trên đời.

5. Năm, quán thân tứ đại

Tỳ khuru quán thân này
 Về vị trí tứ đại
 Có bên trong thân này:
 Địa đại⁽¹⁾ và thủy đại⁽²⁾
 Hỏa đại⁽³⁾ và phong đại⁽⁴⁾
 Như đồ tế thiện xảo
 Hay học trò vị này
 Ngồi ở ngã tư đường
 Giết chết một con bò
 Và xẻ ra nhiều phần,
 Cũng vậy, vị Tỳ khuru
 Quán sát thân thể này
 Về vị trí tứ đại,
 Như vậy, vị ấy sống
 Quán thân trên nội thân,
 Quán thân trên ngoại thân,
 Quán nội ngoại trên thân,
 Quán sự sanh trên thân,
 Quán sự diệt trên thân,
 Quán sanh, diệt trên thân,
 Nhận biết: “Có thân đây”
 Tỳ khuru sống Chánh niệm,
 Với hy vọng hướng đến
 Chánh trí và Chánh niệm
 Không nương tựa, chấp trước,
 Bất cứ gì trên đời.

6. Quán thân phần tử thi (9 phần)

Tỳ khuru thấy tử thi
 Quăng bỏ trong nghĩa địa
 Một, hai hay ba ngày

Trương phình, xanh đen, thối¹
Rồi bị ăn bởi quạ,
Điều hâu, kên kên, chó
Cọp, báo và linh cẩu
Bị đục khoét bởi dòi²
Chỉ còn bộ xương gân
Còn dính thịt và máu³
Rồi bộ xương với gân
Hết thịt, chỉ còn máu⁴
Rồi bộ xương với gân
Không còn thịt và máu⁵
Chỉ còn xương rải rác
Xương tay, xương bàn chân,
Xương bắp vế, xương hông...
Ở chỗ này, chỗ kia,⁶
Rồi chỉ còn xương trắng⁷
Đóng xương hơn một năm⁸
Rồi trở thành bột thối⁹
Tỳ khuru quán thân này,
Tánh chất là như vậy
Bản tánh là như vậy
Không vượt ngoài tánh ấy.
Như vậy, Tỳ khuru sống
Quán thân trên nội thân,
Quán thân trên ngoại thân,
Quán nội ngoại trên thân,
Quán sự sanh trên thân,
Quán sự diệt trên thân,
Quán sanh, diệt trên thân,
Nhận biết: “Có thân đây”
Tỳ khuru sống Chánh niệm,
Với hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm

Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

II. NIỆM THỌ (9 đề mục)

Kế đến, quán cảm thọ
Vị Tỳ khuru biết rõ
Khi cảm giác Lạc thọ¹
Khổ thọ² hay Xả thọ³
Lạc thọ thuộc vật chất⁴
Lạc thọ phi vật chất⁵
Khổ thọ thuộc vật chất⁶
Khổ thọ phi vật chất⁷
Xả thọ thuộc vật chất⁸
Xả thọ phi vật chất⁹
Biết rõ từng cảm thọ,
Như vậy, Tỳ khuru sống
Quán thọ trên nội thọ,
Quán thọ trên ngoại thọ,
Quán nội ngoại trên thọ,
Quán sự sanh trên thọ,
Quán sự diệt trên thọ,
Quán sanh, diệt trên thọ,
Nhận biết: “Các thọ đây”
Tỳ khuru sống Chánh niệm,
Với hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm
Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

III. NIỆM TÂM (16 mục)

Kế đến là quán tâm
Có tham¹, biết có tham
Không tham², biết không tham
Có sân³, hay không sân⁴

Có si⁵, hay không si⁶,
Thâu nhiếp⁷ hay tán loạn⁸
Quảng đại⁹, không quảng đại¹⁰
Hữu hạn¹¹ hay vô thượng¹²
Có định¹³ hay không định¹⁴
Giải thoát¹⁵, không giải thoát¹⁶
Tuệ tri các tâm ấy
Khi sinh khởi diệt tận
N như vậy, Tỳ khuru sống,
Quán tâm trên nội tâm,
Quán tâm trên ngoại tâm,
Quán nội ngoại trên tâm,
Quán sự sanh trên tâm,
Quán sự diệt trên tâm,
Quán sanh, diệt trên tâm,
Nhận biết: “Có tâm đây”
Tỳ khuru sống Chánh niệm,
Vớ hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm
Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

IV. NIỆM PHÁP (5 đề mục)

1. Một, quán năm triền cái

Ở đây, vị Tỳ khuru
Nội tâm có **tham dục**¹
Biết rõ có tham dục
Nội tâm không tham dục
Biết rõ không tham dục
Tuệ tri tham dục sanh
Tuệ tri tham dục diệt
Tương lai không sanh nữa,
Bốn triền cái còn lại

Cùng quán sát như trên,
Sân hận² và **hôn thuy**³
Trạo hối⁴ và **hoài nghi**⁵
Khi sinh khởi, diệt tận,
Tỳ Khuru đều biết rõ.
N như vậy, vị ấy sống
Quán pháp trên nội pháp,
Quán pháp trên ngoại pháp,
Quán nội ngoại trên pháp,
Quán sự sanh trên pháp,
Quán sự diệt trên pháp,
Quán sanh diệt trên pháp,
Nhận biết: “Các pháp đây”
Tỳ khuru sống Chánh niệm,
Vớ hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm
Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

2. Hai, quán năm thủ uẩn

Vị Tỳ khuru nhận biết:
Sắc, sắc sanh, sắc diệt
Thọ, thọ sanh, thọ diệt,
Tưởng, tưởng sanh, tưởng diệt
Hành, hành sanh, hành diệt
Thức, thức sanh, thức diệt
N như vậy, Tỳ khuru sống,
Quán pháp trên nội pháp,
Quán pháp trên ngoại pháp,
Quán nội ngoại trên pháp,
Quán sự sanh trên pháp,
Quán sự diệt trên pháp,
Quán sanh diệt trên pháp,

Nhận biết: “Các pháp đây”
Tỳ khưu sống Chánh niệm,
Với hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm
Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

3. Ba, sáu nội ngoại xứ

Ở đây, vị Tỳ khưu
Tuệ tri **mắt**¹, các **sắc**²
Do duyên hai pháp này
Các kiết sử sanh khởi
Tuệ tri các pháp ấy,
Tuệ tri kiết sử sanh
Cũng vậy, vị Tỳ khưu
Tuệ tri **tai**³, và **tiếng**⁴
Tuệ tri **mũi**⁵, và **hương**⁶
Tuệ tri **lưỡi**⁷, và **vị**⁸
Tuệ tri **thân**⁹, và **xúc**¹⁰
Tuệ tri **ý**¹¹, và **pháp**¹²
Khi sanh khởi, diệt tận
Tỳ khưu đều biết rõ.
Nhu vậy, vị ấy sống
Quán pháp trên nội pháp,
Quán pháp trên ngoại pháp,
Quán nội ngoại trên pháp,
Quán sự sanh trên pháp,
Quán sự diệt trên pháp,
Quán sanh diệt trên pháp,
Nhận biết: “Các pháp đây”
Tỳ khưu sống Chánh niệm,
Với hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm

Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

4. Bốn, quán Bảy Giác chi

Ở đây, vị Tỳ khưu,
Quán sát trong nội tâm
Biết rõ **Niệm giác chi**¹
Có mặt hay không có,
Niệm sanh khởi, biết rõ
Niệm viên thành, biết rõ
Sáu giác chi còn lại
Cùng tuệ tri như trên,
Trạch pháp², **Tinh tấn**³, **Hỷ**⁴,
Khinh an⁵, **Định**⁶ và **Xả**⁷
Có mặt hay không có
Khi sanh khởi, viên thành
Tỳ khưu đều biết rõ,
Nhu vậy, vị ấy sống
Quán pháp trên nội pháp,
Quán pháp trên ngoại pháp,
Quán nội ngoại trên pháp,
Quán sự sanh trên pháp,
Quán sự diệt trên pháp,
Quán sanh diệt trên pháp,
Nhận biết: “Các pháp đây”
Tỳ khưu sống Chánh niệm,
Với hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm
Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

5. Năm, quán Tứ Thánh đế

Ở đây, vị Tỳ khưu
Tuệ tri: Đây là **Khổ**

Đây là của **Khổ Tập**
Đây là của **Khổ Diệt**
Đây **Con đường Khổ Diệt**

Khổ Thánh Đế là sao?

Sanh¹, già², chết³ là khổ

Sầu bi khổ ưu ão⁴

Ghét phải gãn là khổ⁵

Thương phải xa là khổ⁶

Cầu không được là khổ⁷

Ngũ thủ uẩn là khổ⁸.

Như thế nào là **sanh**?

Tùy thuộc vào giới loại

Sự sanh, sự ra đời,

Sự xuất hiện các uẩn

Sự hoạch đắc các căn

Như vậy gọi là sanh.

Như thế nào là **già**?

Tùy thuộc vào giới loại

Sự già, sự rụng răng

Tóc bạc và da nhăn

Sự suy sụp sức khỏe

Sự suy mòn các căn

Như vậy gọi là già.

Như thế nào là **chết**?

Sự từ trần, thân hoại

Sự chấm dứt đời sống

Sự vất bỏ tử thi

Các uẩn ã tận diệt

Mạng căn bị chấm dứt

Như vậy gọi là chết.

Như thế nào là **sầu**?

Gặp đau khổ, mắt mát

Sự sầu lo, âu sầu

Sự sầu muộn bên trong

Như vậy gọi là sầu.

Như thế nào là **bi**?

Gặp đau khổ, mắt mát

Sự than van, than khóc

Sự bi thảm, bi thống

Như vậy gọi là bi.

Như thế nào là **khổ**?

Sự đau khổ về thân

Không thoải mái về thân

Đau khổ do thân xúc

Cảm giác không thoải mái

Như vậy gọi là khổ.

Như thế nào là **ưu**?

Sự đau khổ về tâm

Không thoải mái về tâm

Đau khổ do tâm xúc

Cảm giác không thoải mái

Như vậy gọi là ưu.

Như thế nào là **ão**?

Gặp đau khổ, mắt mát

Sự áo ão, sầu ão

Sự thất vọng, tuyệt vọng

Như vậy gọi là ão.

Và như thế nào là

Ghét phải gãn là khổ?

Bất cứ những điều gì

Không đáng yêu, vừa ý

Hình sắc và âm thanh,

Mùi, vị và xúc chạm
Hay bất cứ những gì
Muốn chúng bị hư hoại
Bị bất hạnh, khổ đau
Nhưng lại phải gặp gỡ,
Phải kết hợp, chung sống
Như vậy được gọi là
Ghét phải gần là khổ.

Thương phải xa là khổ?

Bất cứ những điều gì
Đáng yêu thích, vừa ý,
Hình sắc và âm thanh,
Mùi, vị và xúc chạm
Hay bất cứ những gì
Muốn họ được an vui
Được lợi ích, hạnh phúc
Cha, mẹ, anh, chị, em,
Đồng nghiệp hay thân quyến.
Nhưng không được chung sống,
Phải xa cách, chia lìa
Như vậy được gọi là
Thương phải xa là khổ.

Và như thế nào là

Cầu không được là khổ?

Chúng sanh bị chi phối
Bởi sanh, già, bệnh, chết
Sâu bi khổ ưu não,
Khởi lên sự mong cầu:
“Mong khỏi bị chi phối
Bởi sanh, già, bệnh, chết
Sâu bi khổ ưu não,
Mong cho khỏi đi đến

Sự sanh, già, bệnh, chết
Sâu bi khổ ưu não.”

Mong cầu ấy không thành
Như vậy là đau khổ
Do cầu mà không được.

Và như thế nào là

Năm thủ uẩn là khổ?

Sự chấp thủ sắc uẩn
Sự chấp thủ thọ uẩn
Sự chấp thủ tưởng uẩn
Sự chấp thủ hành uẩn
Sự chấp thủ thức uẩn
Năm thủ uẩn là khổ.

Như vậy, các Tỳ Khưu

Mười hai khổ như trên

Gọi là **Khổ Thánh Đế**

Và này các Tỳ khưu

Khổ Tập Đế là sao?

Chính là sự tham ái

Dẫn đưa đến tái sanh

Câu hữu với hỷ tham

Luôn kiếm tìm hỷ lạc

Đó chính là: dục ái,

Hữu ái, phi hữu ái.

Vậy các tham ái này,

Sanh thì sanh ở đâu?

Trú thì trú ở đâu?

Sắc gì ở trên đời

Là thân ái, khả ái

Thì các tham ái này

Sanh thì sanh ở đó,

Trú thì trú ở đó.

Vậy sắc gì ở đời
Là thân ái, khả ái?
Đó là mắt và tai
Mũi, lưỡi, thân và ý
Là hình sắc, âm thanh,
Mùi, vị, xúc và pháp,
Là nhãn thức, nhĩ thức
Tỷ thức và thiệt thức
Thân thức và ý thức
Là nhãn xúc, nhĩ xúc
Tỷ xúc và thiệt xúc
Thân xúc và ý xúc,
Thọ sinh từ nhãn xúc,
Thọ sinh từ nhĩ xúc,
Thọ sinh từ tỷ xúc,
Thọ sinh từ thiệt xúc,
Thọ sinh từ thân xúc,
Thọ sinh từ ý xúc,
Là sắc tướng, thanh tướng,
Hương tướng và vị tướng,
Xúc tướng và pháp tướng,
Là sắc tư, thanh tư,
Hương tư và vị tư,
Xúc tư và pháp tư,
Là sắc ái, thanh ái,
Hương ái và vị ái,
Xúc ái và pháp ái,
Là sắc tâm, thanh tâm,
Hương tâm và vị tâm,
Xúc tâm và pháp tâm,
Là sắc tứ, thanh tứ,
Hương tứ và vị tứ,
Xúc tứ và pháp tứ,

Các pháp ấy trên đời
Là thân ái, khả ái.
Như vậy, sự tham ái
Sanh thì sanh ở đó,
Trú thì trú ở đó.
Như vậy, các Tỳ Khưu
Là Khổ Tập Thánh Đế.
Và này các Tỳ khưu,
Khổ Diệt Đế là sao?
Đó là sự diệt tận,
Sự hoàn toàn giải thoát
Xả ly, không dính mắc
Tất cả tham ái ấy.
Vậy các tham ái này,
Ly thì ly ở đâu?
Diệt thì diệt ở đâu?
Sắc gì ở trên đời
Là thân ái, khả ái
Thì các tham ái này,
Ly thì ly ở đó,
Diệt thì diệt ở đó
Vậy sắc gì ở đời
Là thân ái, khả ái?
Đó là mắt và tai
Mũi, lưỡi, thân và ý
Là hình sắc, âm thanh,
Mùi, vị, xúc và pháp,
Là nhãn thức, nhĩ thức
Tỷ thức và thiệt thức
Thân thức và ý thức
Là nhãn xúc, nhĩ xúc
Tỷ xúc và thiệt xúc

Thân xúc và ý xúc,
Thọ sinh từ nhãn xúc,
Thọ sinh từ nhĩ xúc,
Thọ sinh từ tỷ xúc,
Thọ sinh từ thiệt xúc,
Thọ sinh từ thân xúc,
Thọ sinh từ ý xúc,
Là sắc tướng, thính tướng,
Hương tướng và vị tướng,
Xúc tướng và pháp tướng,
Là sắc tư, thính tư,
Hương tư và vị tư,
Xúc tư và pháp tư,
Là sắc ái, thính ái,
Hương ái và vị ái,
Xúc ái và pháp ái,
Là sắc tầm, thính tầm,
Hương tầm và vị tầm,
Xúc tầm và pháp tầm,
Là sắc tứ, thính tứ,
Hương tứ và vị tứ,
Xúc tứ và pháp tứ,
Các pháp này trên đời
Là thân ái, khả ái.
Như vậy, sự tham ái
Ly thì ly ở đó,
Diệt thì diệt ở đó.
Như vậy, các Tỳ Khuru
Là **Khổ Diệt Thánh Đế**.
Và như thế nào là
Con đường đến Khổ Diệt ?
Đó là **Bát Chánh Đạo**

**Chánh Kiến, Chánh Tư Duy,
Chánh Ngữ và Chánh Nghiệp,
Chánh Mạng, Chánh Tinh Tấn,
Chánh Niệm và Chánh Định.**

Thế nào là **Chánh Kiến**?
Tri kiến về sự khổ
Tri kiến về khổ tập
Tri kiến về khổ diệt
Và về khổ diệt đạo,
Như vậy là Chánh Kiến.

Chánh Tư Duy là sao?
Tư duy về ly dục
Tư duy về vô sân
Tư duy về bất hại,
Đó là Chánh Tư Duy.

Thế nào là **Chánh Ngữ**?
Tránh xa sự nói dối
Tránh xa nói đâm thọc
Tránh xa nói độc ác
Tránh xa nói phù phiếm
Như vậy là Chánh Ngữ.

Thế nào là **Chánh Nghiệp**?
Tránh xa sự sát sanh
Tránh xa sự trộm cắp
Tránh xa sự tà dâm
Như vậy là Chánh Nghiệp.

Thế nào là **Chánh Mạng**?
Ở đây, Thánh đệ tử
Loại bỏ các tà mạng
Nuôi sống bằng Chánh Mạng.
Như vậy là Chánh Mạng.

Chánh Tinh Tấn là sao?

Ở đây, vị Tỳ Khưu
Với quyết tâm, nỗ lực
Với tinh tấn, ý chí
Cố gắng không cho sanh
Bất thiện pháp chưa sanh
Cố gắng để diệt trừ
Bất thiện pháp đã sanh
Cố gắng cho sanh khởi
Các thiện pháp chưa sanh
Cố gắng cho tăng trưởng
Cho phát triển viên mãn,
Các thiện pháp đã sanh
Đó là Chánh Tinh Tấn.

Thế nào là **Chánh Niệm**?

Ở đây, vị Tỳ Khưu,
Sống quán thân trên thân
Sống quán thọ trên thọ
Sống quán tâm trên tâm
Sống quán pháp trên pháp
Vị Tỳ Khưu tinh cần
Tỉnh giác và Chánh niệm
Đề chế ngự tham ái,
Và ưu phiền trên đời.
Như vậy là Chánh Niệm.

Thế nào là **Chánh Định**?

Ở đây, vị Tỳ Khưu,
Ly dục, ly ác pháp,
Có đủ tầm và tứ
Hỷ lạc từ viễn ly
Chứng trú thiền thứ nhất.
Diệt cả tâm và tứ

Với nội tĩnh nhất tâm
Hỷ lạc từ định sanh
Chứng trú thiền thứ hai.
Ly hỷ, an trú xả
Chánh niệm và Tỉnh giác
Thân cảm nhận lạc thọ
Được các bậc Thánh gọi
Là xả niệm lạc trú.
Chứng trú thiền thứ ba.
Xả lạc và xả khổ
Chấm dứt hỷ và ưu,
Không còn khổ và lạc
Với xả niệm thanh tịnh,
Chứng trú thiền thứ tư.
Như vậy là Chánh Định.

Cả 8 ý như trên

Là Con đường Khô Diệt

Như vậy, vị ấy sống
Quán pháp trên nội pháp,
Quán pháp trên ngoại pháp,
Quán nội ngoại trên pháp,
Quán sự sanh trên pháp,
Quán sự diệt trên pháp,
Quán sanh diệt trên pháp,
Nhận biết: “Các pháp đây”
Tỳ khưu sống Chánh niệm,
Với hy vọng hướng đến
Chánh trí và Chánh niệm
Không nương tựa, chấp trước,
Bất cứ gì trên đời.

C. KẾT LUẬN

Ai tu Tứ Niệm Xứ
Trong thời gian bảy năm
Tu tập trong sáu năm
Năm năm hay bốn năm
Ba năm hay hai năm
Một năm hay bảy tháng
Sáu tháng hay năm tháng
Bốn tháng hay ba tháng
Hai tháng hay một tháng
Nửa tháng hay bảy ngày
Vị ấy có thể chứng
Một trong hai quả này:

Một là A la hán,
Hay còn ít ái dục
Thì chứng quả Bất Lai.
Như vậy, các Tỳ khuru
**Có con đường độc nhất,
Khiến chúng sinh thanh tịnh¹,
Vượt sầu²não³, khổ⁴ ưu⁵,
Thành tựu được Chánh lý⁶,
Và chứng ngộ Niết bàn⁷,
Đó là Tứ Niệm Xứ.**

Thế Tôn thuyết như vậy,
Các Tỳ khuru hoan hỷ
Tín thọ lời Ngài dạy.